

Nr 11

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående organisationen av statens lantbrukskemiska laboratorium, m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln (p. 40 och 41) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1964/65 till Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt: Avlöningar och Omkostnader anvisa förslagsanslag av 537 000 kr. respektive 163 000 kr.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 6 mars 1964 dagtecknad proposition, nr 78, angående organisationen av statens lantbrukskemiska laboratorium, m. m., under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att *dels* godkänna i propositionen föreslagna principer för den statliga lantbrukskemiska verksamhetens organisation, *dels ock* å riksstaten för budgetåret 1964/65 å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond till Byggnadsarbeten för statens lantbrukskemiska laboratorium anvisa ett investeringsanslag av 1 500 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat två till utskottet hänvisade motioner, nämligen I: 695 av herr *Elofsson m. fl.*, likalydande med II: 848 av herr *Nilsson* i Båstekille *m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 78 angående organisationen av statens lantbrukskemiska laboratorium m. m. måtte uttala att vid den definitiva planeringen för den lantbrukskemiska analysverksamhetens ordnande inom det södra försöksdistriktet utnyttjandet av de där befintliga resurserna — och då i första hand den lokala lantbrukskemiska stationen i Kristianstad — beaktas samt att det må ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om överenskommelse härvidlag mellan statens lantbrukskemiska laboratorium och huvudmannen.

Beträffande det närmare innehållet i motionerna får utskottet hänvisa till motionen II: 848.

Vidare torde få anmälas, att till jordbruksutskottet inkommit en skrift i ämnet från *Fodermedelsrådet*.

Propositionen nr 78 angående organisationen av statens lantbrukskemiska laboratorium (SLL), m. m.

I propositionen har till en början redogjorts för nuvarande förhållanden (s. 4—9). Därefter har redovisats förslag rörande SLL, avgivna av statens sakrevision i promemoria den 28 februari 1955 (s. 9), av professor S. Wahlund såsom sakkunnig i betänkande den 15 augusti 1958 (s. 10—14) samt av utredningen rörande vissa jordbruksanstalters förläggning i promemoria den 10 augusti 1961 (s. 14—19) ävensom remissyttranden över sistnämnda förslag (s. 19—26). Vidare har lämnats redogörelser för förslag av Wahlund i betänkande i juni 1959 angående den lokala lantbrukskemiska analysverksamheten (s. 26—29), av jordbruksanslagsutredningen rörande den lokala analys- och kontrollverksamheten på jordbrukets område (s. 29—31) samt av utredningen rörande vissa jordbruksanstalters förläggning i promemoria den 26 februari 1963 angående den lokala lantbrukskemiska analysverksamheten m. m. (s. 31—34) ävensom remissyttranden över sistberörda förslag (s. 34—42). Ytterligare har redovisats förslag om inrättande av ett kemiskt analyslaboratorium vid Alnarp, avgivna av jordbrukshögskoleutredningen och trädgårdsnäringsutredningen, liksom remissyttranden över det senare förslaget (s. 42—44). Slutligen har redogjorts för förslag om inrättande av ett kemiskt analyslaboratorium vid Röbbäcksdalen, dels av utredningen rörande vissa jordbruksanstalters förläggning, dels av statskontoret, jämte remissyttranden över statskontorets förslag (s. 45—48). Utskottet torde i fråga om det närmare innehållet i nu nämnda avsnitt få hänvisa till propositionen.

Departementschefen har anfört följande.

»Den lantbrukskemiska analysverksamheten utgör ett viktigt hjälpmedel i rationaliseringsarbetet på jordbrukets, trädgårdsnärings- och skogsbrukets områden. Analysverksamhetens betydelse för dessa områden kommer också med all sannolikhet att öka. Utvecklingen på angränsande områden — såsom vatten- och livsmedelsområdet — pekar härjämte tydligt mot ökande analysbehov.

Vid 1956 års riksdag fattades principbeslut om att statens lantbrukskemiska kontrollanstalt vid Frescati i Stockholm och lantbrukshögskolans kemiska analyslaboratorium vid Ultuna skulle omorganiseras och sammanföras till en institution, benämnd statens lantbrukskemiska laboratorium (*SLL*), samt förläggas till Ultuna. Frågan om att sammanföra dessa enheter hade främst aktualiserats av att för båda uppstått svårlösta lokalproblem. En samförläggning kunde också väntas medföra rationaliseringsvinster. Då principbeslutets fullföljande förutsatte en organisatorisk utredning till grund för programmering av erforderlig nybyggnad, kunde

ingen bestämd tidpunkt för omorganisationens genomförande inte fastställas av riksdagen.

De lokalsvårigheter som år 1956 förelåg för kontrollanstalten och analyslaboratoriet har under senare år gett sig till känna med ökad styrka. Angelägenheten av att lokalfrågan löses förstärks också av såväl Stockholms universitets som lantbrukshögskolans pågående och planerade lokalupprustning.

Sedan erforderligt utredningsarbete slutförts, har Kungl. Maj:t genom byggnadsstyrelsen låtit utföra projektering av en nybyggnad för SLL i Ultuna. Kungl. Maj:ts beslut i detta byggnadsärende innefattar föreskrifter om den analysverksamhet och de befattningshavare som laboratoriet torde planeras för. Dessa föreskrifter torde såsom *bilaga 10* få fogas till protokollet. Den planerade byggnaden kommer att innehålla en nettogolvyta för laboratorieverksamheten av drygt 2 300 m² och dra en kostnad av cirka 6 000 000 kr., räknat efter prisläget den 1 juli 1963. Byggnadsstyrelsen räknar med att den skall vara inflyttningsklar tidigast i början av år 1967. För budgetåret 1964/65 erfordras 1 500 000 kr. i investeringsanslag.

Kemisk analysverksamhet avseende lantbrukets produkter och vissa av dess produktionsmedel bedrivs vid ett flertal såväl statliga som icke statliga institutioner och inrättningar. Uppdelningen på verksamhetsområden är ofta vansklig, då undersökningar av samma ämnen — och därtill utförda med samma analysmetoder — kan efterfrågas ur skilda synpunkter. Vissa analyser av vatten, spannmål och mjölk är exempelvis av intresse samtidigt ur agronomisk, veterinär och livsmedelshygienisk synpunkt. De kemiska analyserna kompletteras inte sällan av fysikaliska, mekaniska eller biologiska analyser utförda inom samma laboratorium. I detta sammanhang använder jag emellertid enbart ord som kemisk och lantbrukskemisk även i de fall där vissa andra än kemiska moment ingår.

Vid nyssnämnda riksdagsbeslut förutsattes, att SLL i princip skulle överta statens lantbrukskemiska kontrollanstalts funktion som offentligt centrallaboratorium på lantbrukskemiens område. I denna egenskap kan laboratoriet anses sidoordnat med statens institut för folkhälsan, statens centrala frökontrollanstalt, statens växtskyddsanstalt, statens veterinärmedicinska anstalt och statens provningsanstalt på skilda närgränsande områden. Även kontrollanstaltens funktion som lokallaboratorium för visst geografiskt upptagningsområde avsågs i princip skola övergå på SLL. Enligt riksdagsbeslutet skall vidare de institutioner vid lantbrukshögskolan som nu anlitar analyslaboratoriet hänvisas till det nya laboratoriet.

Allmänt om behovet och lokaliseringen av lantbrukskemiska laboratorier.¹
Statens lantbrukskemiska kontrollanstalts geografiska upptagningsområde för rutinanalyser utgörs av Stockholms, Uppsala, Södermanlands,

¹ Kartskiss över Sverige med vissa i sammanhanget aktuella markeringar bifogas protokollet såsom *bilaga 11*.

Östergötlands, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands och Jämtlands län. Analysuppdragen från Örebro och Västmanlands län går emellertid huvudsakligen till en av Örebro läns landsting driven kemisk station i Örebro. Lantbruksstyrelsen har fastställt stadgar och föreskrivit verksamhetsområden för lokala lantbrukskemiska stationer i *Jönköping*, (för Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Hallands län), *Visby* (för Gotlands län), *Kristianstad* (för Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län), *Skara* (för Göteborgs och Bohus, Älvsborgs och Skaraborgs län) samt *Luleå* (för Västerbottens och Norrbottens län). Huvudmän för dessa stationer är regelmässigt hushållningssällskapet i det län, där stationsorten är belägen. Kristianstads-stationen har upprättat en mindre filial för trädgårdsjordanalyser i *Malmö*. Den kemiska avdelningen vid Sveriges utsädesförening i *Svalöv* bedriver kemisk analysverksamhet avseende växtprodukter.

Vid remissbehandlingen av ett betänkande om det lokala analysväsendet, avgivet av utredningen rörande vissa jordbruksanstalters förläggning, har åtskilliga av de lokala intressenter som driver lantbrukskemiska laboratorier framfört olika, i en del fall sinsemellan kolliderande förslag om tilldelning av geografiska verksamhetsområden. Från andra håll — däribland från lantbrukshögskolan, lantbruksstyrelsen och styrelsen för statens lantbrukskemiska kontrollanstalt — har föreslagits att den lantbrukskemiska analysverksamheten skall organiseras i kongruens med den för lantbrukshögskolans fältförsöksverksamhet gällande indelningen av landet i försöksdistrikt. I ett senare sammanhang har även statskontoret anslutit sig till sistnämnda uppläggning. I försöksdistriktsindelningen hänförs södra Sverige upp till och med Halland, Småland och Gotland till *södra försöksdistriktet* med Alnarp som försöksstation samt de fyra nordligaste länen till *norra försöksdistriktet* med Rönnebo som försöksstation. Återstående del av landet utgör ett försöksdistrikt, benämnt *mellersta försöksdistriktet*, med Ultuna som huvudort när det gäller husdjursförsök och med Nyckelby i Södermanland som försöksstation i fråga om trädgårdsförsök. För jordbruksförsöksverksamheten är denna mellersta del av landet uppdelad i två distrikt, nämligen *västra försöksdistriktet* omfattande Bohuslän, Västergötland, Dalsland och Värmland med Skara som försöksstation samt *östra försöksdistriktet* med Ultuna som försöksstation.

I det betänkande, som låg till grund för 1961 års riksdagsbeslut om upprustning av forskning, försök och högre undervisning på jordbruks- och trädgårdsområdena, föreslog jordbrukshögskoleutredningen att vid lantbrukshögskolans trädgårdssektion i Alnarp skulle inrättas ett kemiskt analyslaboratorium. Någon ställning till förslaget togs inte av statsmakterna. Samma fråga har nyligen, efter framställningar i budgetsammanhang, utretts av trädgårdsnäringsutredningen. Även denna utredning anser det

angeläget, att ett analyslaboratorium inrättas i Alnarp, men ifrågasätter om det inte bör organisatoriskt knytas till SLL. Vid remissbehandlingen av trädgårdsnäringsutredningens förslag har en sådan anknytning tillstyrkts av styrelsen för statens lantbrukskemiska kontrollanstalt, medan lantbruksstyrelsen förordat ytterligare utredning, vid vilken hänsyn skulle tas till det samlade analysbehovet i södra Sverige. Sveriges utsädesförening har pekat på möjligheterna att i stället utnyttja dess kemiska avdelning.

I skilda sammanhang och senast i en organisatorisk utredning av statskontoret har förslag vidare framförts om att inrätta ett kemiskt analyslaboratorium i Röbbäcksdalen.

Om man bortser från forsknings- och försöksverksamhetens analysbehov, aktualiserar föreliggande organisationsproblem följande allmänna synpunkter. Genom en centralisering till färre laboratorieenheter bör verksamheten kunna rationaliseras och förbilligas. En mera utspridd verksamhet främjar kontaktmöjligheterna mellan beställare och kemist, vilket i sin tur kan medföra ett bättre utnyttjande av analysresultaten. I varje fall på kort sikt är det billigare att använda befintliga analysresurser, även om dessa inte är idealiskt lokaliserade, än att bygga upp nya resurser.

Därest man å andra sidan uteslutande beaktar forsknings- och försöksverksamhetens behov, framstår utan tvekan Alnarp, Röbbäcksdalen och Skara vid sidan av Ultuna som naturliga stationsorter för lantbrukskemiska laboratorier. Därvid förefaller det också följdriktigt och ändamålsenligt att ta försöksdistriktet till utgångspunkt, då man överväger geografiska upptagningsområden för lantbrukskemiska analysuppdrag. De skäl som efter särskilda utredningar beträffande Alnarp och Röbbäcksdalen anförts för att förse de statliga verksamheterna på dessa platser med permanenta analysresurser synes mig bärande. På sikt torde sådana resurser inte kunna undvaras utan men för verksamheterna. Det måste också vara eftersträfvansvärt, att den kemisk-analytiska metodforskningen på trädgårdsområdet utvecklas i bättre direkt kontakt med den trädgårdsforskning, för vilken Alnarp är centrum.

Jag har efter ingående överväganden funnit mig böra förorda, att en omorganisation av den lantbrukskemiska analysverksamheten, som allmänt ansetts angelägen, prövas med utgångspunkt från organisationen av lantbrukshögskolans fältförsöksverksamhet. Den huvudstation för analysverksamhet som erfordras inom varje annat analysdistrikt än SLL:s eget bör i princip organiseras som en filial till SLL.

Som upptagningsområde för SLL i dess egenskap av lokallaboratorium bör man i dagens organisationsarbete räkna med *mellersta distriktet*. Analysuppdrag från västra distriktet bör dock kunna hänskjutas till kontrollstationen i Skara efter överenskommelse mellan staten och stationens huvudman. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta härom.

För *norra distriktet* bör en filial till SLL upprättas i Röbbäcksdalen. Den

bör lokalmässigt dimensioneras så att den kan tillgodose det normala analysbehovet för de olika verksamhetsgrenarna vid Röbbäcksdalen och för fältförsöksverksamheten i de fyra nordligaste länen. Planeringen av en sådan filial organisatoriskt och lokalmässigt har genom Kungl. Maj:ts beslut den 28 december 1962 uppdragits åt statskontoret och byggnadsstyrelsen i samband med en allmän organisationsöversyn av den statliga verksamheten därstädes. Ett förslag till byggnadsprogram från byggnadsstyrelsen remissbehandlas för närvarande. Då frågan huruvida de kommersiella analyserna skall övertas från Luleå-stationen inte synes inverka på dimensioneringsfrågan, berörs i detta sammanhang ej sistnämnda stations framtida ställning och funktion.

Beträffande *södra distriktet* bör SLL:s filial förläggas till Alnarp. Den närmare planeringen av denna filial bör emellertid ske först efter en detaljutredning av föreliggande samordningsmöjligheter med redan befintliga analysställen inom distriktet.

Medan angelägenheten av effektivitet i forsknings- och försöksverksamheten talar för en lokalisering av kemiska analysresurser vid vissa forsknings- och försökscentra enligt vad som nyss skisserats, bör enligt min mening behovet av ytterligare laboratorieresurser i landet prövas med sikte på att komplettera resurserna vid dessa centra. Vid bedömningen av vad som härvidlag är möjligt med tanke på enskilda laboratoriers ekonomiska bärkraft torde beaktas den ökande analys efterfrågan, som jag tidigare antytt beträffande andra områden än de traditionellt lantbrukskemiska. Någon närmare reglering av formerna för berörda kompletteringar torde inte erfordras. Sedan filialer till SLL inrättats, räknar jag med att även analysmaterialet från den försöksverksamhet på lantbrukets område, som nu bedrivs i hushållningssällskapens egen regi inom vederbörande distrikt, i princip hänvisas till respektive filial.

Det synes inte längre påkallat att statlig myndighet fastställer verksamhetsområden eller taxor för de lantbrukskemiska kontrollstationerna.

SLL:s ställning och uppgifter. SLL — vari även innefattas blivande filialer — skall naturligen ha att befatta sig med analysfrågor av betydelse för jordbruk, skogsbruk och trädgårdsskötsel. Då statliga laboratorier på angränsande intresseområden i viss utsträckning har att arbeta med liknande frågor, är det emellertid av vikt, att områdesindelningen inte lägger hinder i vägen för en praktisk arbetsfördelning mellan laboratorierna och ett rationellt utnyttjande av resurserna. Det bör åvila ledningarna för berörda centrallaboratorier att i de former för samråd, som i varje särskilt fall befins ändamålsenliga, tillse att onödiga dubbleringar av de statliga inrättningarnas arbete och utrustning undviks.

SLL bör svara för utvecklingsarbetet avseende analysmetodik, åta sig sådana analysuppdrag från hela landet, för vilka lämpliga lokala resurser

saknas, samt vägleda lokala analyslaboratorier med råd och upplysning. Vidare bör laboratoriet utföra undersökningar på uppdrag av kontrollmyndigheter.

Det skall givetvis inte höra till SLL:s uppgifter att bedriva allmän grundforskning. Laboratoriets forskningsverksamhet bör främst vara inriktad på att få fram lämpliga analysmetoder. Såsom framhållits vid remissbehandlingen av dessa frågor, är det emellertid även lämpligt att laboratoriet samarbetar med vederbörande forsknings- och försöksinstitutioner för att åstadkomma tillförlitliga utvärderingsnormer, erforderliga för analysresultatens tolkning och utnyttjande. Även om SLL bör ta initiativ i utvärderingsfrågor, då nya eller ändrade normer synes påkallade, bör laboratoriets arbete i princip inskränka sig till samarbets hjälp i form av kemiskt analysarbete. Ledningen av utvärderingsarbetet bör åvila berörda forsknings- och försöksorgan.

Jag anser i likhet med utredningen rörande vissa jordbruksanstalters förläggning, att SLL principiellt bör befrias från kontrollverksamhet på eget initiativ. Då särskild kontrollmyndighet saknas beträffande handeln med gödselmedel, synes SLL emellertid tills vidare böra överta statens lantbrukskemiska kontrollanstalts uppgifter på detta verksamhetsområde.

I fråga om SLL:s förhållande till de lokala lantbrukskemiska stationerna delar jag ävenledes utredningens åsikt, att laboratoriet inte bör ha kontrollerande uppgifter gentemot stationerna.

SLL:s huvudanstalt i Ultuna liksom dess filialer skall enligt vad jag förut utvecklat fungera som servicelaboratorium för forsknings- och försöksinstitutioner på lantbrukets område. Ur rationaliseringssynpunkt är det nödvändigt att SLL:s resurser används i största möjliga utsträckning. Att icke-kemiska institutioner vid Ultuna eller på filialorterna förses med utrustning för kemiska analyser i fall, då analysarbetet med fördel kan utföras vid SLL, bör inte få förekomma. Skulle det visa sig praktiskt att visst analysarbete verkställs på en sådan institution, bör detta ske i samråd med SLL. Därvid torde övervägas lämpligheten av att utrustningen utlånas från SLL.

SLL:s analysutlåtanden. Jämlikt 1958 års sakkunnigförslag rörande SLL borde analysutlåtandena i regel endast innehålla uppgifter om fakta som framkommer vid laboratoriets undersökning. För att kunna bedöma och tolka dessa fakta skulle enligt den sakkunniges mening erfordras, att laboratoriet erhöi expertis inom vitt skilda delar av lantbruksvetenskaperna knuten till sig, vilket inte syntes realistiskt. Utlåtandena borde därför endast få innehålla omdömen och tolkningar i de fall, då sådana kunde stödjas på utvärderingsnormer, som publicerats, som vilade på vetenskaplig grund och som var allmänt erkända. Utredningen rörande vissa jordbruksanstalters förläggning har vid översynen av sakkunnigförslaget å sin sida

understrukit vikten av att analysbevisen ges sådan utformning, att de erbjuder mottagaren praktisk ledning. Detta uttalande har inte föranlett någon erinran vid remissbehandlingen.

Den enskilde analysbeställaren är i regel föga betjänt av att enbart få reda på undersökningsresultatet i form av kemiska data. För att kunna dra nytta av analysresultatet behöver han veta vad angivna data tyder på samt om och vilka åtgärder som påkallas. Han är med andra ord beroende av de tidigare omnämnda utvärderingsnormerna. Enligt vad jag redan anfört, bör forskningen avseende dylika normer i främsta rummet åvila vederbörande forsknings- och försöksinstitutioner. Därav följer att SLL inte självständigt bör avgöra, vilka normer som skall vidarebefordras till analysbeställaren. Med berörda institutioners samtycke bör det å andra sidan inte finnas några betänkligheter mot att SLL redovisar analysuppdragen med såväl kemiska data som utvärderingsnormer. Det är tvärtom eftersträvänsvärt, att detta blir den normala gången.

Problemet reduceras i de i praktiken vanligaste fallen, där analysuppdragen förmedlas av hushållningssällskapen. Tanken bakom detta förfaringssätt är nämligen bland annat, att sällskapen skall bistå den enskilde med tolkning och råd. Detta är enligt min mening en anordning som bör uppmuntras, bland annat genom att SLL ställer sin sakkunskap till sällskapens förfogande.

Beräknad analyskapacitet vid det nya laboratoriet i Ultuna. Allmänt sett bör en ökning av analysbehovet på det lantbrukskemiska området vara att vänta i samband med strävandena inom berörda näringar mot allt högre produktivitet. Det torde också finnas skäl att anta, att de hittillsvarande begränsade resurserna vid kontrollanstalten och lantbrukshögskolans analyslaboratorium i viss mån hämmat analys efterfrågan. Lokalbehovet för laboratorieverksamheten påverkas i hög grad av mångfalden analystyper med sinsemellan olika utrustningskrav. Däremot kan regelmässigt antalet analyser av samma slag varieras inom vida gränser på en given lokalyta. Genom att det nya laboratoriet skall ligga i direkt anslutning till lantbrukshögskolans institutioner i Ultuna, kommer en eventuell överkapacitet att kunna utnyttjas för att tillgodose lokalbehov hos högskolan. Jag har under sådana förhållanden funnit det möjligt att låta bedriva projekteringsarbetet med utgångspunkt från ett kraftigt stegrat analysantal, medan ovisshet ännu rått om en sådan på kapacitetsfrågan inverkan som omfattningen av laboratoriets lokala upptagningsområde beträffande rutinanalyser.

Den specifikation över utrustning för laboratoriet, som finns intagen i Kungl. Maj:ts beslut i byggnadsärendet (se bilaga 10), innefattar — utöver den för närvarande vid kontrollanstalten och analyslaboratoriet befintliga utrustningen av beskaffenhet att nämnvärt påverka lokalprojekteringen — ut-

rustning för en del nya analystyper, vilket kommer att medföra en viss utrymmesmarginal hos det blivande laboratoriet. Utrustningsfrågorna torde av vederbörande anslagsäskande myndighet komma att aktualiseras framledes i budgetsammanhang.

Laboratoriet har planerats för att klara en fördubbling av antalet markkarteringsprov (åkerjord) under en högsåsong omfattande i huvudsak vintermånaderna. Under sommarhalvåret ges utrymme för ytterligare analyser av åkerjord samt för analyser av skogs- och trädgårdsjord. Även beträffande serieanalyser av foder m. m. möjliggörs en betydande ökning av antalet analysbestämningar. Lokalplaneringen har vidare skett med sikte på att eventuella behov av ytterligare utrymmesökningar för nyssnämnda serieanalyser och för uddaanalyser skall kunna tillgodoses genom intrång på jordlaborieutrymmet.

Jag är inte beredd förorda, att de av statistiska centralbyrån uppbyggda resurserna för s. k. vattenhaltsbestämningar i samband med skördeskadskyddet läggs ner. Om ändrade förhållanden skulle inträda — genom exempelvis förändringar av arbetsmetodiken på området — bör frågan emellertid omprövas.

Organisationen av det nya laboratoriet. Ledningen av SLL bör utövas av en styrelse, bestående av laboratoriets föreståndare jämte högst sju av Kungl. Maj:t förordnade ledamöter. Ledamöterna bör väljas så att styrelsen inom sig får sakkunskap rörande kemisk forskning i allmänhet, försöksverksamheten och den lokala rådgivningsverksamheten på lantbrukets område, jordbruks-, skogs- och trädgårdsnäringarna samt den av SLL:s verksamhet berörda handeln.

Med hänsyn till den sålunda föreslagna sammansättningen av styrelsen finner jag i likhet med utredningen rörande vissa jordbruksanstalters förläggning ej nödvändigt att en särskild rådgivande nämnd av permanent natur inrättas.

Jag delar även denna utrednings uppfattning, att föreståndaren bör ha vetenskaplig fackutbildning. Förutom analytisk-kemiska är främst agronomiska kunskaper hos föreståndaren önskvärda. Några formella kompetensföreskrifter synes dock inte lämpligen böra fastställas. Vid tillsättningen bör, såsom utredningen även påpekat, stor hänsyn tas till administrativ och ekonomisk kunnighet.

Beträffande personalstorleken har byggnadsstyrelsen vid lokalprojekteringen haft att utgå från nyssnämnda utrednings förslag med vissa smärre tillägg. Närmare ställning till frågor rörande laboratoriets personalorganisation bör tas vid en senare tidpunkt.»

Framställningarna i statsverkspropositionen

Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt: Avlöningar. Kungl. Maj:ts framställning under punkten 40 (s. 88—90) innefattar — förutom medgivande om ändringar i personalförteckningen samt fastställande av ny avlöningsstat — en med 14 000 kr. till 537 000 kr. förhöjd medelsanvisning.

Departementschefen har — efter närmare redogörelse för anstaltsstyrelsens anslagsäskanden — anmält, att anstaltsstyrelsen i yttrande över förslag av trädgårdsnäringsutredningen att inrätta ett kemiskt analyslaboratorium i Alnarp hemställt om medel under detta anslag för att provisoriskt tillgodose behovet av ett sådant laboratorium, och därpå anfört följande.

»Byggnadsstyrelsens projektering av en laboratoriebyggnad i Ultuna för statens lantbrukskemiska laboratorium pågår ännu. Enligt preliminära beräkningar kan byggnaden vara färdig att tas i bruk hösten 1966. Jag avser att sedan projekteringsarbetet avslutats föreslå Kungl. Maj:t att underställa årets riksdag frågorna om det nya laboratoriets organisation och om erforderliga investeringsanslag.

För nästa budgetår beräknar jag medel för de lönegradsförändringar, som chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, men är i övrigt endast beredd tillstyrka vederbörlig löneomräkning. Tjänstebenämningen för en tjänst som förste assistent i lönegrad Ae 23 bör ändras till överassistent. Anslaget torde i enlighet med det anförda uppföras med (523 000 + 14 000) 537 000 kr. Anstaltsstyrelsens tilläggsyrkande beträffande vissa analysresurser i Alnarp torde för närvarande inte böra föranleda någon åtgärd.»

Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt: Omkostnader. Under punkten 41 (s. 90—91) har Kungl. Maj:t föreslagit en anslagshöjning av 9 000 kr. till 163 000 kr.

Utskottet

Vid 1956 års riksdag fattades principbeslut om att statens lantbrukskemiska kontrollanstalt vid Frescati i Stockholm och lantbrukshögskolans kemiska analyslaboratorium skulle omorganiseras och sammanföras till en institution, benämnd statens lantbrukskemiska laboratorium (SLL), samt förläggas till Ultuna.

I propositionen nr 78 föreslås att medel anvisas för uppförande av en nybyggnad för ändamålet. Byggnaden beräknas kosta cirka 6 000 000 kr. För påbörjandet av byggnadsföretaget erfordras för budget-

året 1964/65 ett investeringsanslag av 1 500 000 kr. Vidare har i propositionen framlagts förslag rörande riktlinjer för den statliga lantbrukskemiska verksamheten. Enligt förslaget skall en omorganisation av den lantbrukskemiska analysverksamheten prövas med utgångspunkt från organisationen av lantbrukshögskolans fältförsöksverksamhet. Den huvudstation för analysverksamhet som erfordras inom varje annat analysdistrikt än SLL:s eget avses i princip organiseras som en filial till SLL. Som upptagningsområde för SLL i dess egenskap av lokallaboratorium bör man enligt förslaget räkna med mellersta distriktet. Analysuppdrag från västra distriktet bör dock kunna hänskjutas till kontrollstationen i Skara efter överenskommelse mellan staten och stationens huvudman. För norra distriktet föreslås en filial skola upprättas i Röbbäcksdalen. Beträffande södra distriktet bör filialen förläggas till Alnarp. Den närmare planeringen av denna filial avses dock först efter en detaljutredning av föreliggande samordningsmöjligheter med redan befintliga analysställen inom distriktet.

Förevarande förslag till nybyggnad för SLL synes utskottet väl ägnat att tillgodose laboratoriets lokalbehov. Av Kungl. Maj:t förordade riktlinjer för den statliga lantbrukskemiska verksamheten ansluter utskottet sig till. I anledning av det i motionerna I: 695 och II: 848 framförda yrkandet rörande den definitiva planeringen för den lantbrukskemiska analysverksamhetens ordnande inom det södra distriktet får utskottet anföra, att det torde få förutsättas att vid nämnda planering utnyttjandet av de där befintliga resurserna — och då i första hand den lokala lantbrukskemiska stationen i Kristianstad — kommer att beaktas. Vid sådant förhållande synes motionerna icke erfordra någon riksdagens åtgärd.

Vad Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen föreslagit under statens lantbrukskemiska kontrollanstalts avlönings- och omkostnadsanslag kan utskottet biträda.

I det föregående ej särskilt berörda uttalanden och förslag i Kungl. Maj:ts förevarande framställningar föranleder icke heller någon erinran från utskottets sida. Utskottet hemställer, under återopande av det anförda,

att riksdagen må

- I. a) godkänna av Kungl. Maj:t föreslagna principer för den statliga lantbrukskemiska verksamhetens organisation;
- b) å riksstaten för budgetåret 1964/65 å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond till *Byggnadsarbeten för statens lantbrukskemiska laboratorium* anvisa ett investeringsanslag av 1 500 000 kr.;
- II. lämna motionerna I: 695 och II: 848 utan åtgärd;
- III. a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de ändringar i personalförteckningen för statens lantbrukskemiska kon-

trollanstalt som föranleds av vad som föreslagits i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens lantbrukskemiska kontrollanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1964/65:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	105 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	263 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	165 300

Summa kr. 537 000

c) å riksstaten för budgetåret 1964/65 under nionde huvudtiteln anvisa

1. till *Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt: Avlöningar* ett förslagsanslag av 537 000 kr.

2. till *Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt: Omkostnader* ett förslagsanslag av 163 000 kr.

Stockholm den 21 april 1964

På jordbruksutskottets vägnar:

NILS G. HANSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Lage Svedberg, Nils Hansson, Hedström*, Hermansson, Magnusson, Gunnar Pettersson, Isacson, Weibull*, Manne Olsson och Wanhainen*;

från andra kammaren: herrar Hansson i Skegrie, Antby*, fru Lindskog, herrar Nilsson i Lönsboda*, Franzén, Persson i Tandö, Johansson i Simrishamn, Hedin, Persson i Skänninge* och Hæggbloom*.

* Ej närvarande vid justeringen.